

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 14/1982-83 med anledning av ltl Inger Sagulins m.fl. hemställningsmotion till landskapsstyrelsen angående justering av det belopp som läggs till grund för uträkning av ensamförsörjares barn-dagvårdsavgift.

Landstinget har inbegärt lagutskottets yttrande över motionen. Utskottet, som hört socialchefen Bengt Linde och ansvariga socialarbetaren Benita Törnqvist, får härmed värdsamt anföra följande.

I motionen föreslås att vid uträkandet av den barndagvårdsavgift ensamförsörjare erlägger till kommunen skulle från vederbörandes inkomster få frånräknas ett belopp som till sin storlek motsvarar det underhållsstöd som av kommunala medel utgår enligt lagen om tryggnad av underhåll för barn (FFS 122/77). Utskottet har vid behandlingen av motionen utgått från att motionärerna med ensamförsörjare avsett förälder som ensam vårdar utom äktenskapet fött barn eller som på grund av hem- eller äktenskaps-skillnad erhållit omvårdnaden av barn.

Enligt 22 § landskapslagen om barndagvård (38/73) utgör villkor för erhållande av landskapsandel för barndagvård att kommunen för dagvården uppbär en ersättning som utgår enligt i riket gällande grunder om inte landskapsstyrelsen beslutat annorlunda. I riket utfärdas dessa grunder av socialstyrelsen, vars senaste anvisningar meddelats i mars 1982. Av dessa anvisningar framgår att försörjarnas sammanlagda nettoinkomst per månad utgör grunden vid bestämmandet av ersättningen för dagvård. Med nettoinkomst avses inkomst efter skatt. I de inkomster som läggs till grund för beräkningen skall enligt anvisningarna uttryckligen även beaktas fortlöpande inkomster såsom underhållsbidrag eller underhållsstöd. Enligt den praxis som före 1982 tillämpats i Mariehamns stad, och till vilken hänvisas i motionens motiveringar, har vid uträkandet av inkomsten avdragits ett belopp motsvarande underhållsstödets storlek (numera 317 mk/mån).

Vid bestämmandet av dagvårdsersättningen beaktas däremot inte som inkomst vissa inkomstutjämnande bidrag såsom bostads- eller barnbidrag samt studie-stöd. Anvisningarna ger vidare möjlighet för kommun, närmast socialnämnden, att efter prövning avvika från ovan angivna huvudregler. Kommunen kan alltså bestämma om en lägre ersättningsklass än familjens nettoinkomster skulle

förutsätta om härför kan anföras särskilda orsaker, exempelvis att den sociala situationen i familjen kräver detta, ekonomiska svårigheter, sjukdom i familjen eller dylikt.

I socialstyrelsens anvisningar ingår tabeller av rekommendationskaraktär, på basen varav dagvårdavgifterna kan uträknas. Avgifterna är indelade i sex olika ersättningsklasser. Vid inplacering i ersättningsklass tas hänsyn till dels familjens storlek, dels de på ovanstående grunder beräknade nettoinkomsterna. Understiger nettoinkomsterna i tabellen angivna lägsta inkomster, uppbärs överhuvudtaget ingen avgift. Samma grunder för uträknande av avgifter tillämpas för övrigt inom hemvården.

De avgifter kommunerna uppbär för barndagvården påverkar självfallet kommunens nettoutgifter för ifrågasvarande sektor och därigenom den landskapsandel kommunen är berättigad till. Hälften av kommunens inkomster från dagvårdavgifterna beaktas som avdrag av inkomstnatur då landskapsandelen uträknas. Lägre kommunala avgifter innebär sålunda högre landskapsandelar, något som i sin tur kan påverka compensationen av statsmedel.

Enligt vad utskottet erfarit finns flertalet ensamförsörjare med barn i Mariehamn. Exakta sifferuppgifter ha dock inte funnits tillgängliga. Den i staden tillämpade principen om rätt att avdra ett belopp motsvarande underhållsstödet har ekonomiskt sett ringa betydelse. Enligt vad utskottet inhämtat skulle i staden ett 50-tal personer vara berörda därav. Under förutsättning att alla dessa skulle erläggadagvårdavgift enligt en lägre ersättningsklass än nuvarande anvisningar förutsätter, skulle de frångångna inkomsterna för staden vara blott drygt 17.000 mark.

Utskottet konstaterar att gällande anvisningar rörande ersättningarna redan strävar till att beakta olikheterna i de berörda personernas försörjningssituation. En viss särbehandling i fråga om ensamförsörjare kan likväl vara motiverad. De i anvisningarna ingående tabellerna kan i visst avseende anses något schablonmässigt konstruerade, såtillvida att de beaktar endast familjens totala storlek, inte om den består av en eller flera försörjare. Det finns därför enligt utskottets uppfattning orsak för landskapsstyrelsen att närmare utreda huruvida ensamförsörjares särskilt utsatta situation mera än hittills kunde beaktas i fråga om de ersättningar som av dem uppbärs för barndagvård (och även inom hemvården), utöver den möjlighet till prövning i individuella fall som

gällande anvisningar redan medger. Härvid bör självfallet hänsyn tas till möjliga olikheter i ensamförsörjares ekonomiska situation.

Eftersom den i motionen aktualiserade problematiken i fråga om ensamförsörjares situation mot bakgrunden av det anförda torde fordra närmare utredning i ett mera utvidgat sammanhang, har utskottet inte ansett sig kunna omfatta motionens kläm. Ledamoten Roald Karlsson har anfört att motionen borde omfattas.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå att Landstinget med förkastande av hemställningsmotionen bringar betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 19 januari 1983.

På lagutskottets vägnar:

Jan-Erik Lindfors

ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande i utskottet: ordf. J-E.Lindfors, v.ordf. Eriksson, ledamöt. Bert Häggblom och Roald Karlsson samt ersättaren Olof M.Jansson.